

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра психології та здоров'я людини

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПСИХОЛОГІЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН РИБОГОСПОДАРСЬКИХ
КОЛЕКТИВІВ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 «Аграрні науки та продовольство»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	207 «Водні біоресурси та аквакультура»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)
ФАКУЛЬТЕТ	Екологічний

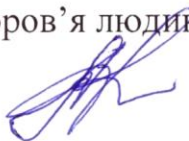
Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» для здобувачів вищої освіти екологічного факультету за напрямом підготовки 207 «Водні біоресурси та аквакультура», другий (магістерський) рівень вищої освіти / Укладач: А.О. Клочко. – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 14 с.

Розробник: А.О.Клочко

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології та здоров'я людини

(Протокол № 5 від 15 червня 2024 р.)

Завідувач кафедри психології та здоров'я людини,
доцент

А.О.Клочко

Схвалено науково-методичною комісією екологічного факультету

(Протокол № 9 від 5.04 2024 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

О.М. Мельниченко

Гарант ОП «Водні біоресурси та аквакультура»

д-р. вет. наук, професор

Н.Є. Гриневич

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН РИБОГОСПОДАРСЬКИХ КОЛЕКТИВІВ»	7
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	10
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	10
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ	11
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	11
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	13
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	14

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2024–2025 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 30 годин (лекції – 10 год, практичні – 20 год), самостійна робота студентів – 60 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Основна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 207 «Водні біоресурси та аквакультура»	2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
		<i>Лекції</i>	
Загальна кількість академічних годин – 90		10 год	10 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 16	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		20 год	20 год
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год	60 год
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» є ознайомлення та формування у майбутніх магістрів системних знань і практичних навичок з психологічних аспектів управління трудовими відносинами для підвищення ефективності професійної діяльності та створення продуктивного робочого середовища.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» базується на знаннях отриманих з дисциплін «Економіка виробництва продукції аквакультури», «Охорона праці у рибництві», «Інтенсивні технології в рибництві», «Фермерське рибництво» та взаємопов'язана з дисципліною «Ділова іноземна мова», що вивчаються у магістратурі.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура»	Результати навчання з дисципліни
ПРН 01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері водних біоресурсів та аквакультури і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Знати сучасні наукові концепції психології трудових відносин, теорії лідерства, групової динаміки та мотивації в контексті управління рибогосподарськими колективами. Розуміти їх застосування для аналізу та вирішення комплексних проблем у сфері водних біоресурсів та аквакультури
ПРН 04. Приймати ефективні рішення, брати відповідальність та працювати в критичних умовах під час виконання виробничих, технологічних та наукових задач водних біоресурсів та аквакультури, аналізувати та інтегрувати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки	Уміти розробляти та впроваджувати стратегії ефективного управління рибогосподарськими колективами в критичних умовах. Знати як застосовувати соціально-психологічні аспекти управління, стилі лідерства, групову динаміку та мотивацію для прийняття обґрунтованих рішень. Розуміти методи оцінки ризиків та подолання комунікативних бар'єрів у виробничих та наукових контекстах водних біоресурсів та аквакультури.
ПРН 08. Оцінювати та забезпечувати ефективність виробництва у сфері водних біоресурсів та аквакультури з урахуванням правових, економічних та етичних обмежень	Уміти аналізувати та оптимізувати соціально-психологічні фактори, що впливають на ефективність виробництва у сфері водних біоресурсів та аквакультури. Знати принципи розробки етично обґрунтованих програм управління персоналом, мотивації та розвитку лідерства. Розуміти специфіку рибогосподарських колективів та методи підвищення продуктивності в рамках правових та економічних обмежень галузі

Таблиця 1. Відповідність результатів навчання і компетентностей, набутих при вивченні дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів», Стандарту вищої освіти України (2018)

<i>Результати навчання</i>		<i>Загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності</i>	
<i>в Стандарті МОНУ</i>	<i>з дисципліни</i>	<i>в Стандарті МОНУ</i>	<i>з дисципліни</i>
ПРН 01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері водних біоресурсів та аквакультури і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.	ПРН 01.1. Знати сучасні наукові концепції психології трудових відносин, теорії лідерства, групової динаміки та мотивації в контексті управління рибогосподарськими колективами. Розуміти їх застосування для аналізу та вирішення комплексних проблем у сфері водних біоресурсів та аквакультури.	СК 02. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі водних біоресурсів та аквакультури у широких або мультидисциплінарних контекстах.	СК 02.1. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності.
ПРН 04. Приймати ефективні рішення, брати відповідальність та працювати в критичних умовах під час виконання виробничих, технологічних та наукових задач водних біоресурсів та аквакультури, аналізувати та інтегрувати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки.	ПРН 04.1. Уміти розробляти та впроваджувати стратегії ефективного управління рибогосподарськими колективами в критичних умовах. Знати як застосовувати соціально-психологічні аспекти управління, стилі лідерства, групову динаміку та мотивацію для прийняття обґрунтованих рішень. Розуміти методи оцінки ризиків та подолання комунікативних бар'єрів у виробничих та наукових контекстах	ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК 3.1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній діяльності.

	водних біоресурсів та аквакультури.		
ПРН 08. Оцінювати та забезпечувати ефективність виробництва у сфері водних біоресурсів та аквакультури з урахуванням правових, економічних та етичних обмежень.	ПРН 08. Уміти аналізувати та оптимізувати соціально-психологічні фактори, що впливають на ефективність виробництва у сфері водних біоресурсів та аквакультури. Знати принципи розробки етично обґрунтованих програм управління персоналом, мотивації та розвитку лідерства. Розуміти специфіку рибогосподарських колективів та методи підвищення продуктивності в рамках правових та економічних обмежень галузі.	ЗК 01. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. СК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем водних біоресурсів та аквакультури до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	ЗК 1.1. Здатність проводити дослідження та/або здійснювати інновації, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та вимог. СК 10.1. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність з проблем водних біоресурсів та аквакультури до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН РИБОГОСПОДАРСЬКИХ КОЛЕКТИВІВ»

Змістовий модуль 1. Психологічні основи ефективного управління та взаємодії

Тема 1.1. Соціально-психологічні основи управління.

Поняття та сутність соціально-психологічних аспектів управління. Особливості соціально-психологічного клімату. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність управління.

Тема 1.2. Особистість у системі управління.

Психологічні характеристики особистості керівника. Лідерство та керівництво. Стили управління та їх вплив на колектив. Розвиток управлінських компетенцій.

Тема 1.3. Група як суб'єкт управління.

Поняття та види груп в організації. Групова динаміка та її вплив на трудові відносини. Методи підвищення групової ефективності.

Тема 1.4. Мотивація та стимулювання праці.

Система мотивації персоналу. Особливості мотивації працівників. Розробка ефективних мотиваційних програм.

Тема 1.5. Психологія управлінського спілкування.

Сутність та функції управлінського спілкування. Вербальні та невербальні засоби комунікації в управлінні. Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. Розвиток комунікативних навичок керівника.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	всього го	у тому числі			всього	у тому числі		
		Л	П	СР		Л	П	СР
Змістовий модуль 1. Психологічні основи ефективного управління та взаємодії								
Тема 1.1. Соціально-психологічні основи управління. Поняття та сутність соціально-психологічних аспектів управління. Особливості соціально-психологічного клімату. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність управління.	18	2	4	12	18	2	4	12
Тема 1.2. Особистість у системі управління. Психологічні характеристики особистості керівника. Лідерство та керівництво. Стилi	18	2	4	12	18	2	4	12

управління та їх вплив на колектив. Розвиток управлінських компетенцій.								
Тема 1.3. Група як суб'єкт управління. Поняття та види груп в організації. Групова динаміка та її вплив на трудові відносини. Методи підвищення групової ефективності.	18	2	4	12	18	2	4	12
Тема 1.4. Мотивація та стимулювання праці. Система мотивації персоналу. Особливості мотивації працівників. Розробка ефективних мотиваційних програм.	18	2	4	12	18	2	4	12
Тема 1.5. Психологія управлінського спілкування. Сутність та функції управлінського спілкування. Вербальні та невербальні засоби комунікації в управлінні. Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. Розвиток комунікативних навичок керівника.	18	2	4	12	18	2	4	12
Разом за модуль 1	90	10	20	60	90	10	20	60
Всього годин	90	10	20	60	90	10	20	60

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, СР – самостійна робота.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

№ модуля	№ п/п	Теми і зміст лекцій	К-сть годин
1	2	3	4

1	1	Соціально-психологічні основи управління. Академічна доброчесність	2
	2	Особистість у системі управління.	2
	3	Група як суб'єкт управління.	2
	4	Мотивація та стимулювання праці.	2
	5	Психологія управлінського спілкування.	2
РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			10
Всього			10

6.2. Практичні заняття

№ модуля	№ п/п	Теми	К-сть годин
1	2	3	4
1	1	Особливості соціально-психологічного клімату. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність управління	4
	2	Стилі управління та їх вплив на колектив. Розвиток управлінських компетенцій	4
	3	Групова динаміка та її вплив на трудові відносини. Методи підвищення групової ефективності	4
	4	Розробка ефективних мотиваційних програм	4
	5	Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. Розвиток комунікативних навичок керівника	4
РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			20
Всього			20

6.3. Самостійна робота

№ модуля	№ п/п	Теми	К-сть годин
1	2	3	4
1	1	Крос-культурні аспекти соціально-психологічних основ управління	12
	2	Психологічні типи керівників та їх вплив на управлінську діяльність.	12
	3	Міжгрупові відносини в організації. Феномен групового мислення та його подолання	12
	4	Самотивація та її розвиток. Демотивуючі фактори в організації та шляхи їх усунення.	12
	5	Особливості управлінського спілкування в кризових ситуаціях	12

РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	60
Всього	60

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Тематика індивідуальних завдань

1. Аналіз та оптимізація системи мотивації в організації.
2. Розробка стратегії формування позитивного психологічного клімату в колективі.
3. Розробка плану адаптації нових співробітників з урахуванням психологічних аспектів.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, теоретичний та відеоматеріал на платформі Moodle, дискусійне обговорення проблемних питань.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться в усній формі.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувачів освіти у дискусії, самостійну підготовку виступу-презентації, опрацювання додаткового матеріалу з теми.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирьохрівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирьохрівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5} \quad БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5}$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, не зараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «не зараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал

Максимально можлива кількість балів	10		20	40	30	100
---	----	--	----	----	----	-----

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Мультимедійні презентації у програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відеолекції в записі.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посібник. Харків: ХНУРЕ, 2020. 120 с.
2. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві : навч.посіб. Київ, 2018. 272 с.
3. Віллінк Дж. Стратегія і тактика лідерства. К.: Book Chef, 2021. 368 с.
4. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 396 с.
5. Клочко А.О. Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій : монографія. Біла Церква, 2021. 300 с.
6. Пономаренко В.С. Гриньова М.М., Салун М.М. та ін. Управління трудовим потенціалом. Наукове видання. Харків : Вид. ХНЕУ, 2016. 348 с.
7. Постоян Т. Г. Психологія управління : навч. посіб. Одеса : Університет Ушинського, 2020. С. 92-96.
8. Ткалич М.Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організацій : монографія. Київ-Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 315 с.
9. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Вид. 5-те, перероб. та доп. підручн. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 492 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 168 с.
2. Ефективна комунікація: публічний виступ : навч. посіб. / Т. Д. Єгорова. К. : НАДУ, 2018. 164 с.

3. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування: навч. посіб. /Уклад.: Гошовська В.А. [та ін.]. К.: К.І.С., 2016. 176 с.

4. Прищак М. Д., Лесько О. Й. Психологія управління в організації: навч. посібник. Вінниця, 2016. 150 с.

5. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. й доп. / О.М.Холод. К.: Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.

6. Gilbreth L. The Psychology Of Management.
URL:<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.264281/page/n1/mode/2up>